

Norsk Vind Energi AS  
Ipark Pb. 8034  
4068 STAVANGER

Vår dato: 20.12.2017  
Vår ref.: 201603097-67  
Arkiv: 517  
Deres dato:  
Deres ref.:

Saksbehandler:  
Ane Nasset Ramtvedt  
aera@nve.no/22959458

## Godkjenning av revidert detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan for Bjerkreim vindkraftverk i Hå og Bjerkreim kommuner

Vi viser til Deres oversendelse datert 13.10.2017 av revidert detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) for Bjerkreim, Gravdal og Skinansfjellet vindkraftverk, heretter kalt Bjerkreim vindkraftverk, i Hå og Bjerkreim kommuner.

Saken er behandlet med hjemmel i vilkårene for detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) gitt i oppdaterte konsesjoner av 2.11.2016, post 7 og 8.

### Bakgrunn

NVE mottok MTA- og detaljplan for Bjerkreim vindkraftverk 3.11.2016, og godkjente planen i vedtak av 2.12.2016. I planen lå det til grunn en utbyggingsløsning på 260 MW, bestående av 73 turbiner à 3,6 MW.

Norsk Vind Energi AS har i brev av 13.10.2017 søkt om en revidert utbyggingsløsning på 290,5 MW. I den reviderte løsningen er det lagt til grunn 70 turbiner à 4,15 MW. I brevet skriver de at på grunn av lavere kraft- og sertifikatpriser, har det vært nødvendig å revurdere den godkjente utbyggingsløsningen. De ønsker derfor å benytte en større og mer moderne turbin enn det som ligger til grunn i den godkjente planen.

### Vedtak

*Med hjemmel i konsesjonene datert 2.11.2016, post 7 og 8, godkjenner NVE fremlagte detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan for bygging av Bjerkreim vindkraftverk i Hå og Bjerkreim kommuner.*

Vårt vedtak forutsetter at de fremlagte planer for miljø og transport ikke går ut over vilkår og forutsetninger gitt i konsesjonen.

### Vilkår

- NVE skal orienteres om når anleggsarbeidet starter, ved viktige og/eller kritiske faser ved byggearbeidet og når anlegget blir satt i drift.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

**Hovedkontor**  
Middelthunsgate 29  
Postboks 5091, Majorstuen  
0301 OSLO

**Region Midt-Norge**  
Vestre Rosten 81  
7075 TILLER

**Region Nord**  
Kongens gate 14-18  
8514 NARVIK

**Region Sør**  
Anton Jenssensgate 7  
Postboks 2124  
3103 TØNSBERG

**Region Vest**  
Naustdalsvegen. 1B  
6800 FØRDE

**Region Øst**  
Vangsvæien 73  
Postboks 4223  
2307 HAMAR

- Dersom virksomheten avdekker vesentlige avvik som har medført, eller kan medføre betydelige skader på miljøet, skal dette umiddelbart rapporteres til NVE. Rapporteringen må også angi hvilke tiltak som er, eller vil bli iverksatt for å lukke avviket, hindre gjentakelser og avbøte mulige skader.
- Entreprenører skal gjøres kjent med MTA/detaljplan og dette vedtaket.
- Tiltakshaver skal utarbeide forslag til aktuelle avbøtende tiltak for boliger og fritidsboliger som kan bli berørt av støy over den anbefalte grenseverdien. Forslaget skal forelegges NVE før monteringen av vindturbinene starter.
- Det skal utarbeides en plan for etablering og istandsetting av massetak. Planene skal forelegges grunneiere og kommunen, og godkjennes av NVE før arbeidet med massetakene starter.
- Det skal utarbeides en plan for istandsetting av riggområde, oppstillingsplasser og områder for mellomlagring av turbinkomponenter. Planen skal blant annet beskrive behovet for areal i forbindelse med drift og vedlikehold av anlegget. Planen skal godkjennes av NVE før anleggsarbeidene avsluttes.
- Tiltakshaver skal utarbeide en skjøtselsplan for kystlynghei, som skal inneholde aktive tiltak for å bevare og fremme kystlynghei i driftsperioden. Planen skal godkjennes av NVE før idriftsettelse av vindkraftverket.
- Alle kjente lokaliteter av klokkesøte som kan bli berørt av anleggsvirksomheten, må markeres i terrenget før anleggsstart med sikte på å redusere risikoen for unødig skade.

NVE understreker at planene ikke skal fravikes uten NVEs godkjenning. Planene gjelder for bygging, drift og vedlikehold av anlegget. NVE kan stille krav om ytterligere detaljering og dokumentasjon for hele eller deler av anlegget ved senere tidspunkt.

NVE vil følge opp anlegget med tilsyn med hjemmel i energiloven kapittel 10.

### **Merknader til planen**

Det fremgår av MTA at planene er utarbeidet i samråd med Bjerkreim og Hå kommuner og berørte grunneiere/rettighetshavere, jf. krav i konsesjonene. NVE har lagt til grunn at relevante høringsinstanser har vært involvert i prosessen i forbindelse med utarbeidelsen av planene. NVE har derfor kun sendt saken på høring til et begrenset utvalg, herunder Hå kommune, Bjerkreim kommune, Fylkesmannen i Rogaland og Rogaland fylkeskommune.

I høringsbrevet har NVE bedt Norsk Vind Energi om å orientere berørte grunneiere og rettighetshavere om høringen og fristen til å uttale seg til NVE. I tillegg har NVE bedt Norsk Vind Energi om å orientere naboer som kan bli berørt av støy- og/eller skyggekast over gjeldende grenseverdier om høringen. De aktuelle eiendommene fremgår av liste oversendt NVE den 25.10.2017.

**Bjerkreim kommune** skriver i brev av 9.11.2017 at selv om mindre turbiner hadde vært å foretrekke av hensyn til visuelle virkninger, så er kommunen likevel positiv til økt installert effekt i vindkraftverket. Kommunen skriver at de hadde innspill om skyggekast i brev av 2.10.2017, og påpeker at det er positivt at dette innspillet er tatt til etterretning ved at det er innarbeidet krav om at skyggekast ikke skal overstige 8 timer per år ved utsatte boliger. Når det gjelder støy, skriver kommunen at de er undrende til at støysonene er redusert i utstrekning i ny MTA når det er lagt til grunn vesentlig større vindturbiner. Kommunen er kjent med at noen innbyggere i nærheten av vindkraftverket er skeptiske til støy fra anlegget, og oppfordrer på bakgrunn av dette om at det innlemmes krav i MTA om ettermåling av støy

ved boliger som kan være utsatt. I tillegg oppfordrer de til at det iverksettes tilsvarende tiltak som for skyggekast.

**Hå kommune** skriver i brev av 17.11.2017 at vestre del av Bjerkreim vindkraftverk er regulert gjennom områdeplan 1095 Skinansfjellet vindkraftverk, samt gjeldende kommuneplan. Hå kommune gjennomfører for tiden endring av reguleringsbestemmelse § 2.2.2 i plan 1095: «Total høyde til vingespiss (navhøyde + ½ rotordiameter) kan være inntil 200 meter» (i gjeldende plan er den 150 meter). Saken er til politisk behandling.

Hå kommune har flere kommentarer til transportruten til vindkraftverket. Vi gjengir ikke kommentarene her, da dette er forhold som tiltakshaver må avklare med kommunen som veimyndighet og ev. andre myndigheter. Når det gjelder terrenginngrep og istandsetting skriver Hå kommune at MTA-planen har blitt bearbeidet siden de mottok det første utkastet til MTA. Planen inneholder nå gode beskrivelser av oppbygging av vei, forhold til vann, skjæringer, erosjon, sikring, naturlige overganger i terreng og bruk av lokale masseresurser. Formuleringene er stedvis vage, men kommunen påpeker at det i sum er et godt utgangspunkt. Angående vilkår om friluftsliv, foreslår Hå kommune at tiltakshaver inviterer til et dialogmøte om plan for friluftsliv etter at NVE har behandlet planene og saken hos kommunen er ferdig behandlet. Konsekvenser for naboer i form av støy og skyggekast er godt belyst, og avviker lite fra tidligere godkjent utbyggingsløsning. Kommunen bemerker at støyberegning er utført etter eldre beregningsmetode.

**Fylkesmannen i Rogaland** skriver i brev av 17.11.2017 at de viser til sine merknader i klageoversendelsen av 15.12.2016, og at de i tillegg har følgende merknader til revidert plan:

Når det gjelder landskapstilpasning er det positivt at flere turbiner blir flyttet ned fra topper og at det i større grad blir tatt hensyn til registreringer av klokkesøte og solblom. Hovedinnholdet i klagen av 15.12.2016 var at turbinpunktene burde konsentreres mer inne i planområdet for å sikre større sammenheng i områder for kystlynghei og leveområder for hubro. Revidert plan fører til større spredning av turbiner i landskapet. Den reviderte planen burde heller legge opp til en utvidelse rundt og nord for Steinsvatnet og ved Geitvassåsen. De turbinene som ligger isolert i landskapet burde tas ut. Dette gjelder særlig turbinpunkt 6, 53 og 54. Fylkesmannen kan heller ikke se at turbinpunktene ved Gravdal (35, 37, 39, 40) er tatt ut eller flytta. I revidert plan er det i tillegg lagt til tre nye turbinpunkter i den sørligste delen av planområdet. Revidert plan medfører dermed en forverring av anleggets samlede virkning for kystlynghei og leveområder for hubro.

**Norges Televisjon AS (NTV)** skriver i brev av 24.11.2017 at de viser til tidligere dialog og tidligere konsekvensutredning hvor det ble funnet at etablering av vindkraftverk blant annet på Skinansfjellet kan ha negative konsekvenser for radio- og TV-dekning i området. NTV har deknings- og leveringsforpliktelser i henhold til konsesjon for utbygging og drift av digitalt bakkenett for TV. NTV viser til tidligere oversendt kontraktsforslag for å ivareta behovet for avbøtende tiltak gitt at det skulle oppstå forstyrrelser. NTV kan ikke se at det er inngått avtale om dette, og de har dermed ikke samtykket til at utbygging kan skje. Tiltakshaver er i deres konsesjon pålagt å finne en avklaring og løsning, hvilket ikke er på plass.

**Bente Gro M. Slettebø med flere** skriver i brev av 17.11.2017 at de vil be om at NVE ikke godkjenner den økte dimensjonen på turbinene i Bjerkreim vindkraftverk. De skriver at høyere turbiner vil påvirke landskapsbildet i større grad, og turbinene vil bli mer synlig. Når det gjelder skyggekast, viser beregningene til søker at omfanget av skyggekast hjemme hos Slettebø ikke vil endres selv om det benyttes større turbiner. Dette har Slettebø liten tiltro til. Videre er de bekymret for varsling i mørket, et tema de ikke kan se at er omtalt i MTA. De viser til at vindturbinene på Høg-Jæren og i Egersund er

synlige om natta som følge av blinkende røde lys. Dette er en visuell forurensing. De ber om at røde lys settes opp med omhu, med hensyn til de som bor i området.

**Atle Bjørløw** skriver i brev av 15.11.2017 at han tidligere har blitt fortalt av Norsk Vind Energi at han vil få et støynivå på omtrent 43 dB ved sin bolig. Nå som det skal benyttes større vindturbiner lurer han på hvilket støynivå han vil ende opp med. Han skriver at han har blitt fortalt at støyberegningene ikke er til å stole på da det er benyttet noen andre vindturbiner i beregningene, og at det er vanskelig å beregne støy nøyaktig når det er fjell i nærheten som vil reflektere lyden. Videre skriver han at turbin 60 og oppover ligger i et område hvor han nyter kveldssola, og han lurer på hvordan det vil bli med skyggekast når turbinene blir større.

### **Tiltakshavers kommentarer til høringsuttalelsene**

Norsk Vind Energi har i brev av 8.12.2017 kommentert de innkomne høringsuttalelsene. De skriver følgende:

- Tiltakshaver registrerer uttalelsene til Bjerkreim og Hå kommune, og har ingen ytterligere kommentarer til disse.
- Når det gjelder uttalelsen til Fylkesmannen i Rogaland, kan ikke tiltakshaver se at det bringes frem nye momenter som ikke ble vurdert da Olje- og energidepartementet behandlet klagen på konsesjonsvedtaket og Fylkesmannens klage på vedtaket av 15.12.2016. Tiltakshaver understreker at fotavtrykket av prosjektene er kraftig redusert sammenlignet med konsesjonsgitt løsning, både med hensyn til antall turbiner, oppstillingsplasser og veier.
- Til uttalelsen fra NTV presiserer tiltakshaver at det er vurdert at Skinansfjellet vindkraftverk kan medføre forstyrrelser i TV-dekningen til 4-6 hus. Tiltakshaver viser til at det i bakgrunn for vedtak er lagt til grunn at *«det ved eventuelle forstyrrelser for TV-seere, gjennomføres tiltak i regi av konsesjonær for å løse problemet for mottakerne»*. De viser videre til at NVE har klargjort dette prinsippet i brev datert 25.4.2016, hvor det slås fast at *«det er mulig å redusere virkningene ved å gjennomføre avbøtende tiltak i etterkant av en utbygging, dersom det skulle vise seg at enkelte sluttbrukere/kunder blir berørt. NVE legger til grunn at tiltakshaver i dialog med Norkring og berørte sluttbrukere/kunder gjennomfører tiltak slik at kvaliteten på TV-signalene opprettholdes. Tiltakshaver står fritt til å velge avbøtende tiltak»*.
- Det har kommet to høringsuttalelser fra naboer, som påpeker at høyere turbiner vil medføre økt synlighet og risiko for støy- og skyggekast. I tillegg er de bekymret for varslingslys i vindkraftverket. Tiltakshaver kan ikke se at noen av naboene bor nærmere enn 2,4 km fra vindkraftverket, og understreker at på denne avstanden vil både støy og skyggekast være langt under gjeldende retningslinjer. De legger likevel ikke skjul på at både støy og visuelle virkninger vil kunne oppleves sjenerende på denne avstanden. Når det gjelder varslingslys skriver tiltakshaver at de er nødt til å rette seg etter krav i gjeldende forskrifter. De er kjent med lysforurensningen som slike lys kan medføre, og vil søke å minimere antall lys i vindkraftverket.
- Tiltakshaver har besluttet å redusere høyden på turbinene fra 200 meter til 190 meter. Dette vil kunne bidra til å redusere synligheten noe.

### **NVEs vurdering**

Formålet med en detaljplan er å konkretisere utbyggingsløsningen for vindkraftverket innenfor de rammene som er gitt i konsesjonen. Planen skal gi en teknisk beskrivelse av anleggene som skal bygges, og den skal omtale eventuelle endringer i endelig utbyggingsløsning sammenlignet med konsesjonsgitt

utbyggingsløsning. Dersom endelig utbyggingsløsning medfører endrede virkninger for miljø og samfunn skal dette omtales. Detaljplanen skal legges til grunn for MTA.

Formålet med en MTA er å sikre at det tas miljø- og landskapshensyn under bygging og drift av anlegget. Vurderingene i planen skal baseres på miljøinformasjon som er kommet frem i konsesjonsprosessen.

I det følgende presenteres NVEs vurdering av revidert MTA- og detaljplan for Bjerkreim vindkraftverk for de temaer som anses som relevante i saken.

### *Endelig utbyggingsløsning*

I konsesjonene til Bjerkreim, Gravdal og Skinansfjellet vindkraftverk er det gitt tillatelse til å bygge ut henholdsvis 150 MW, 90 MW og 90 MW. NVE godkjente MTA- og detaljplan for Bjerkreim vindkraftverk i vedtak av 2.12.2016, med en utbyggingsløsning på 260 MW bestående av 73 turbiner á 3,6 MW. I den reviderte utbyggingsløsningen er det lagt til grunn 70 turbiner á 4,15 MW, som gir en total installert effekt på 290,5 MW. Antall turbiner i den reviderte løsningen er altså noe redusert. Flere av turbinpunktene og veilinjene har samme plassering som i godkjent plan, mens det for noen turbinpunkter og veilinjer er gjort endringer. For eksempel er noen av turbinpunktene flyttet ned fra bratte topper for å få rettere veistrekk frem til turbinen. Videre vil den nye turbinen kreve noe større arealbehov ved hver oppstillingsplass. NVE konstaterer at den endelige utbyggingsløsningen vil medføre reduserte inngrep sammenlignet med konsesjonsgitt utbyggingsløsning, da antall turbiner er halvert fra 139 til 70, mens antall kilometer vei er redusert med ca. 25 kilometer. NVE vurderer at den reviderte utbyggingsløsningen er i tråd med konsesjonene av 2.11.2016.

Den største forskjellen på godkjent og revidert utbyggingsløsning er dimensjonene på turbinene. I godkjent plan hadde turbinene navhøyde på 93 meter og rotordiameter på 114 meter, slik at total høyde opp til vingespiss utgjorde 150 meter. I revidert plan har turbinene navhøyde på 130-135 meter og rotordiameter på 130-140 meter, slik at total høyde er 200 meter. Norsk Vind Energi har i brev av 8.12.2017 presisert at turbinene vil få en total høyde til vingespiss på 190 meter.

### *Skyggekast*

Det er utført beregninger av skyggekast basert på aktuell turbintype. Ifølge beregningene vil noen boliger på Matningsdal og ved Gravdal kunne bli påvirket av faktisk skyggekast på over 10 timer per år. I konsesjonene til Bjerkreim, Gravdal og Skinansfjellet er det ikke satt vilkår om skyggekast, men tiltakshaver har i MTA skrevet følgende: «*Det skal gjøres tiltak for å begrense faktisk skyggekastpåvirkning til under 8 timer per år for berørte boliger. Tiltaket vil sikres gjennom tekniske installasjoner og styring av vindparken*». NVE konstaterer at tiltaket om å begrense faktisk skyggekast til under 8 timer per år, er i samsvar med dagens retningslinjer for skyggekast.

### *Støy*

Det er utført nye støyberegninger i prosjektet basert på aktuell turbintype og ny utbyggingsløsning. Beregningene er gjort i SoundPLAN med NORD 2000. Det er beregnet støy for fire ulike scenarier, og NVE legger scenarioet som kalles «verste tilfelle» til grunn. Det vil si at beregningene blant annet er basert på medvind fra alle retninger. Beregningene viser at 9 boliger og 8 fritidsboliger kan bli berørt av støy nivå over den anbefalte grenseverdien på  $L_{den}$  45 dBA. NVE vil imidlertid understreke at det alltid er forbundet usikkerhet med støyberegninger. Samtidig fremgår det av planen at for de fleste boligene og fritidsboligene er avstanden til nærmeste vindturbin over 800 meter. NVE vil sette vilkår om at tiltakshaver skal utarbeide forslag til aktuelle avbøtende tiltak for boligene og fritidsboligene som kan

bli berørt av støy over den anbefalte grenseverdien. Forslaget skal forelegges NVE før monteringen av vindturbinene starter. På bakgrunn av dette vurderer NVE at utbyggingsløsningen er akseptabel.

Bjerkreim kommune skriver i sin uttalelse av 9.11.2017 at de er kjent med at noen innbyggere i nærheten av vindkraftverket er skeptiske til støy fra anlegget, og at de på bakgrunn av dette oppfordrer til at det innlemmes krav i MTA om ettermålinger av støy for boliger som kan være utsatt. NVE vil på det nåværende tidspunkt ikke stille krav om ettermålinger av støy. Dersom det etter idriftsettelse av vindkraftverket viser seg at støy er et vesentlig problem, vil NVE vurdere om det bør gjennomføres ettermålinger av støy i henhold til veiler M-128.

#### *Visuelle virkninger*

Den reviderte utbyggingsløsningen innebærer at høyden på vindturbinene vil økes med 40 meter. Dette medfører at turbinene vil bli mer synlig, slik det også fremgår av synlighetskartet i MTA og visualiseringer oversendt i brev av 22.9.2017. Bente Gro Slettebø med flere skriver i uttalelsen av 17.11.2017 at høyere turbiner vil påvirke landskapsbildet i større grad, siden turbinene vil bli mer synlig. NVE slutter seg til denne vurderingen, men vil samtidig understreke at antall turbiner i revidert utbyggingsløsning er halvert sammenlignet med konsesjonsgitt utbyggingsløsning. Selv om høyere turbiner vil medføre økt synlighet, vurderer NVE at en utbyggingsløsning med færre turbiner vil bidra til at vindkraftverket fremstår mindre dominerende i landskapet.

#### *Arealbruk*

Det fremgår av MTA at veier og oppstillingsplasser planlegges bygget med et prinsipp om massebalanse, men at det likevel er vurdert som hensiktsmessig å etablere massetak med knuseverk for å produsere pukk, grus og kabelsand til anlegget. Det planlegges opp mot fire massetak i planområdet. NVE vil sette vilkår om at det skal utarbeides en plan for etablering og istandsetting av massetak. Planene skal forelegges grunneiere og kommunen, og godkjennes av NVE før arbeidet med massetakene starter.

Videre er det planlagt et sentralt riggområde i tilknytning til transformatorstasjonen. Området vil utgjøre ca. 3000 m<sup>2</sup>, og det er samlokalisert med et sentralt massetak. I tillegg vil det være behov for et planert område på ca. 2000 m<sup>2</sup> til oppstillingsplass for kran ved hver vindturbin, samt områder for mellomlagring av turbinkomponenter. I MTA er det beskrevet at de delene av riggområdet og mellomlagringsområdene som ikke er nødvendige i driftsfasen, vil tilbakeføres etter anleggsperioden. For å redusere permanent arealbruk, vil NVE vil sette vilkår om at det skal utarbeides en plan for istandsetting av riggområde, oppstillingsplasser og områder for mellomlagring av turbinkomponenter. Planen skal blant annet beskrive behovet for areal i forbindelse med drift og vedlikehold av anlegget. Planen skal godkjennes av NVE før anleggsarbeidene avsluttes.

#### *TV-signaler*

NVE er kjent med at Norsk Vind Energi og NTV for tiden har dialog omkring problemstillingen om at Skinansfjellet vindkraftverk vil kunne forstyrre TV-dekningen til enkelte sluttbrukere. NVE viser til vilkår 16 i anleggskonsesjonen, som sier at dersom vindkraftverket medfører redusert kvalitet på radio- og TV-signaler for mottakere i nærområdet skal konsesjonær iverksette nødvendige tiltak. Nødvendige tiltak skal dokumenteres og forelegges NVE innen idriftsettelse av vindkraftverket.

#### *Vurderinger etter naturmangfoldloven kapittel II*

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven har blitt vurdert i konsesjonsbehandlingen av tiltaket. Den innsendte planen er innenfor de rammene som er vurdert i konsesjonene. NVE har derfor

ikke vurdert tiltaket som helhet etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 og viser til vurderingene i konsesjonsbehandlingen.

Den innsendte planen konkretiserer hvordan anlegget skal bygges. Gjennom detaljplanleggingen skal det tas utgangspunkt i lokalisering og driftsmetoder som gir de beste samfunnsmessige resultater, jamfør naturmangfoldloven § 12.

#### *Annet*

For anlegg for produksjon av elektrisk energi med konsesjon etter energiloven, gjelder ikke krav om å utarbeide reguleringsplan, jf. plan- og bygningsloven § 12-1, men anlegget må avklares mot kommuneplanens arealdel og eventuelle reguleringsplaner før anleggsarbeidet kan igangsettes. Slik avklaring kan enten skje gjennom planendring, ved at tiltakshaver søker om dispensasjon eller ved at Olje- og energidepartementet bestemmer at konsesjonen etter energiloven skal ha virkning som statlig arealplan, jf. plan- og bygningsloven § 6-4 første og annet ledd. Hå kommune gjennomfører for tiden endring av reguleringsbestemmelse § 2.2.2 i plan 1095: «Total høyde til vingespiss (navhøyde + ½ rotordiameter) kan være inntil 200 meter» (i gjeldende plan er den 150 meter). Saken er til politisk behandling.

Byggesaksbestemmelsene i plan- og bygningsloven gjelder i det vesentligste ikke for tiltak etter energiloven, jf. byggesaksforskriften § 4-3 første ledd bokstav c. Bestemmelsene i plan- og bygningsloven om tekniske krav (§ 29-5) og krav til produkter (§ 29-7) med tilhørende deler av byggt teknisk forskrift (TEK 10) gjelder så langt det passer for tiltak med konsesjon etter energiloven.

Når anlegget er ferdig bygget skal konsesjonær sørge for at kommunene får tilsendt nødvendige opplysninger om tiltakets plassering, slik at det offentlige kartverket kan ajourføres, jf. byggesaksforskriften § 4-3 siste ledd, og plan- og bygningsloven kapittel 2 om krav om kartgrunnlag og stedfestet informasjon.

NVE forutsetter at tiltakshaver har fremskaffet nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidet starter. NVE ber tiltakshaver underrette grunneiere og rettighetshavere, samt eiere av boliger og fritidsboliger som kan bli berørt av støy over grenseverdiene, om dette vedtaket. Underretningen skal etter forvaltningsloven gi opplysninger blant annet om klageadgang, klagefrist og retten til å se sakens dokumenter. Kopi av vedtaket skal følge underretningen. Kopi av underretningen skal sendes NVE.

#### **Klageadgang**

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen tre uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jamfør forvaltningsloven kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse [nve@nve.no](mailto:nve@nve.no).

Med hilsen

Ingunn Åsgard Bendiksen  
avdelingsdirektør

Øyvind Leirset  
seksjonssjef



*Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.*

Kopi til:

Atle Bjørløw  
Bente Gro Slettebø  
Bjerkreim kommune  
Fylkesmannen i Rogaland  
Hå kommune  
Norges Televisjon AS  
Norsk Vind Energi AS v/John Amund Lund